

Familiegeschiedenis Hadermann: van Elzas naar Vlaanderen

Frans De Rycke

Inleiding

Zowat tien jaar geleden, toen onze eerste kleinzoon werd geboren, heeft de schoonmoeder van mijn zoon mij meegenomen naar het Rijksarchief in Beveren om mij wegwijs te maken in de genealogische documentatie die aldaar beschikbaar is. Er werd toen nog gewerkt met microfilms op spoelen die je in een leesapparaat moest plaatsen. Na selectie van de juiste pagina kon je een deel van de tekst vergroten en met de hand horizontaal en verticaal schuiven om het gewenste gedeelte te selecteren.

Sedertdien heb ik mij vooral toegespitst op de genealogie van de naamdragers De Rijcke, ongeacht de schrijfwijze van onze familienaam. Zelf geboren in Zele, en mijn grootvader wonende en geboren in Berlare, ben ik begonnen met lijstjes te maken van alle families De Rijcke in Berlare en alle omringende parochies/gemeenten.

Zodoende vond ik in de parochieregisters van Appels heel wat De Rijcke's beginnende met Adriana De Rijcke, geboren op 29-08-1675, dochter van Petrus De Rijcke en Martine Coppieters.

De families De Rijcke, burgemeesters in Appels

Het voormelde koppel Petrus en Martine heeft tal van nakomelingen, geboren in Appels. Met een deel daarvan kunt u kennis kunnen maken in mijn artikel 'Het verhaal van de families 'De Rijck(e) / De Ryck(e) in Appels: Wat deden deze voorouders voor de kost', gepubliceerd in de nieuwsbrief van FV Dendermonde, 41ste jaargang nr. 2, maart-april 2023.

De handelsactiviteit ter hoogte van de kaaien van Appels bracht voor de families De Rijck veel welstand en aanzien. Dit had o.m. tot gevolg dat ze aldaar in de 19de eeuw enkele generaties van burgemeesters hebben geleverd.

Dit burgemeesterschap 'De Rijck' in Appels is begonnen met **Constantinus De Rijck**, koopman, geboren op 11-02-1799 in Appels als zoon van Joannes De Rijck, koop-

man in vreemde bieren, en Adriana Borms (Beurms). Zijn tante Joanna Theresia De Rijck, echtgenote van Jacobus van Boekstal, was zijn doopmeter.

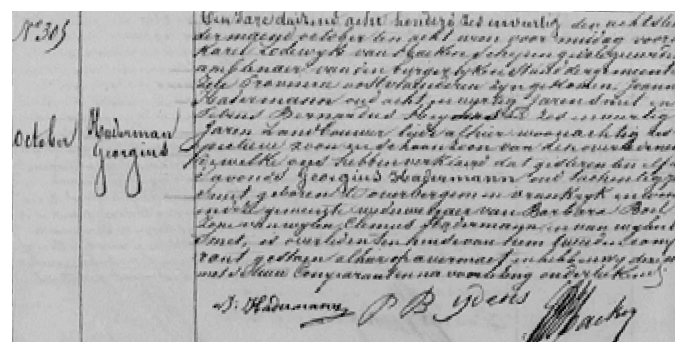
Na Constantinus werd ook zijn zoon **Amedeus Maria Alexander De Rijck**, geboren op 29-08-1849 in Appels, tot het burgemeestersambt gekozen. Amadeus is overleden op 14-12-1915 in Appels.

Constantinus De Rijck trouwde, 48 jaar oud, in Zele met de 38-jarige **Maria Anna Francisca Hadermann**, geboren op 24-02-1808 in Zele, overleden op 19-02-1851 in Appels, 43 jaar oud, dochter van Joannes Georgius (Joris) Hadermann, hoefsmid, en Barbara Boel, herbergierster. Bij dit huwelijk treden op als getuigen, aldus opgetekend in de huwelijksakte: '*Julianus Bauwens, oud 37 jaren, brouwer te Berlare, zwager van den bruidegom, en Joannes Hadermann, oud 48 jaren, smit, broer van de bruid, Joannes Victor Cooreman, oud 47 jaren, gemeentesecretaris, en Felix Heyvaert, oud 43 jaren, bediende der accijnzen, alle drie in deze gemeente woonachtig*'.

De families Hadermann

Als je als genealoog zo'n zeldzame familienaam als Hadermann op je scherm ziet verschijnen, wekt dit natuurlijk je nieuwsgierigheid. Dat was bij mij niet anders.

In bovenvermelde huwelijksakte vonden we meer info over Joannes Georgius (Joris) Hadermann. Hij is overleden op 07-10-1846 in Zele. Zijn overlijdensakte was snel gevonden.

Overlijdensakte van Joris Haderman, Zele, 7-10-1846.

De ambtenaar van de Burgerlijke Stand in Zele had blijkbaar moeite met de schrijfwijze van de familienaam: is het nu Haderman (zie links, met één 'n') of Hadermann zoals genoteerd in het tekstdeel van de akte?

Verder lezen we dat Georgius 80 jaar oud werd, geboren in *Overbergen in Vrankrijk*, weduwnaar van Barbara Boel, zone van wijlen Clemens Hadermann en wijlen Eva Smet.

De geboorteplaats 'Overbergen' in 'Vrankrijk' trok meteen mijn aandacht. Hier wordt wellicht het land Frankrijk bedoeld, maar in Frankrijk bestaat de plaatsnaam Overbergen helemaal niet. Dus, dan maar iets anders uitproberen: de online site Geneanet, waarop ik een betalend abonnement heb bracht snel de oplossing.

Overbergen blijkt de Nederlandse vertaling te van de oude plaatsnaam van het stadje Bergheim in de Elzas.

Stadspoort van Bergheim

André Hadermann, een rechtstreekse afstammeling van onze hoefsmid Joannes Georgius (Joris) Hadermann, totaal onkundig in genealogie en heemkunde, begon ca. 1980 zijn speurtocht naar de plaats Overbergen ('van over de bergen'?), nergens te vinden in geen enkele

Franse atlas. Verscheidene openbare, toeristische en departementale instanties deden hun uiterste best en stuurden André lijsten van namen van al hun gemeenten of van gemeenten waarvan ze dachten dat die in aanmerking konden komen, alles echter zonder resultaat.

De Cercle Généalogique d'Alsace bracht uiteindelijk de oplossing. Volgens deze organisatie werd de huidige gemeente Bergheim tijdens de 18de eeuw achtereenvolgens *Oberbergen*, *Oberberkheim* en *Berkheim* genoemd.

Na dit bericht bracht André al snel een bezoek aan La Mairie, het stadhuis van Bergheim, dat slechts om 09.30 uur opende. In afwachting ging hij alvast eens kijken op het kerkhof en kreeg meteen zekerheid: een prachtig smeedijzeren kruis stond daar met de vermelding 'A. HADERMANN – 1820-1880'.

Bergheim is een gemeente in het departement Haut-Rhin in de regio Grand Est (Elzas) in Frankrijk. De gemeente maakte deel uit van het kanton Ribeauvillé tot dit in 2014 werd opgeheven en de gemeenten werden opgenomen in het kanton Sainte-Marie-aux-Mines. In 2015 werd ook het arrondissement Ribeauvillé opgeheven en werden de gemeente opgenomen in het nieuwe arrondissement Colmar-Ribeauvillé (cf. Wikipedia).

Deze verrassende uitkomst hebben we te danken aan het bijzonder voortreffelijk genealogisch spuurwerk dat André Hadermann zaliger heeft verricht. Hij zocht en vond de roots van zijn voorvader Joannes Georgius (Joris) Hadermann en heeft in 2001 zijn familiegeschiedenis gepubliceerd.¹ Uit dit boek volgt hierna een uittreksel over de komst van Joannes Georgius naar onze contreien.

1 A. HADERMANN, *Familiegeschiedenis Hadermann van Elzas naar Vlaanderen*, Schelle, eigen beheer, 2001.

Gemeentehuis van Bergheim

In de Napoleontische tijd werden veel jongens verplicht of geronseld om mede op te trekken met het Franse leger, vooral de Elzas was een belangrijke leverancier van manschappen en ook van materiaal en de vraag naar smeden was in die tijd zeer groot.

Onze veronderstelling, die door meerdere ervaren genealogen en archivariissen gesteund wordt, luidt als volgt: Joris, een jonge kerel van in de twintig jaar, misschien nogal avontuurlijk aangelegd, had evenals zijn vader het beroep van smid gekozen. Verleid door de gulle bezoldigingen die het leger aan smeden aanbood, stapte hij met hen op, niet als soldaat om de Oostenrijkers te bestrijden, maar wel als smid. Voor het herstellen van het rollend materieel, het vervaardigen van gereedschappen en de verzorging en het beslaan van de paarden, waren er blijkbaar steeds smeden tekort.

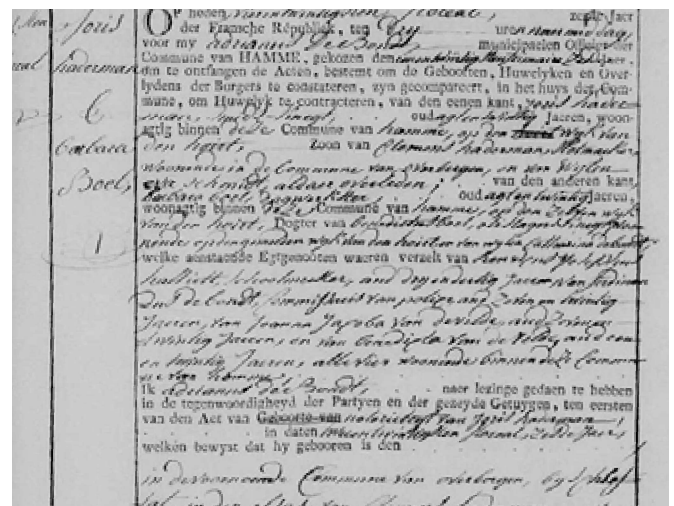
In onze gewesten aangekomen werd hij ergens in Oost-Vlaanderen gekazerneerd, ontmoette er Barbara Boel, zegde het leger vaarwel en zocht werk bij een gevestigde smid in Hamme. Dit is natuurlijk maar een veronderstelling, maar één die niettemin veel kans maakt om de juiste te zijn. Een andere reden om als enkeling op het einde van de 18de eeuw van de Elzas naar Vlaanderen te komen, kunnen we ons niet indenken.

We eindigen hier in ieder geval met onze veronderstelling en gaan verder met de feiten. Met zekerheid weten we dus dat Joris en Barbara in Hamme huwden in 1798 en op de wijk van de Hoirt bleven wonen tot ongeveer 1805.'

Het is best mogelijk dat Joannes Georgius (Joris) Hadermann verbleef bij de troepen van Napoleon, gelegerd in Dendermonde. Op 13 november 1792 vond bij Dendermonde een gevecht plaats tussen Franse en Oostenrijkse troepen. Na de beslissende Franse overwinning in de Slag bij Fleurus (1794) op de Oostenrijk werden de Oostenrijkse Nederlanden definitief door Frankrijk bezet (cf. Wikipedia). Tenslotte volgen hierna de volledige data van **Joannes Georgius (Joris) Haderman, maréchal ferrant**. Hij is ge-

boren op 05-04-1767 in Bergheim, Elzas, département de la Meuse (Frankrijk) en overleden op 07-10-1846 in Zele. Hij is de zoon van **Clement Hadermann**, geboren op 07-05-1744 in Bergheim (Elzas) en aldaar overleden op 24-08-1818, en van **Maria Eva Schmitt**, geboren op 24-12-1745 in Bergheim (Elzas) en overleden op 22-04-1790 in Bergheim (Elzas), dochter van Nicolas Schmitt, geboren op 14-07-1714 in Bergheim en aldaar overleden op 17-07-1790 in Bergheim, en van Anna Marie Gorsch, geboren op 03-03-1719 in Saint-Hippolyte (Fr.) en overleden op 18-05-1758 in Bergheim (Elzas). Zijn echtgenote **Barbara Boel**, herbergierster, is geboren op 02-05-1770 in Hamme en overleden op 25-06-1845 in Zele, dochter van Benedictus Boel, olieslager-knecht, geboren op 24-04-1733 in Hamme en aldaar overleden op 25-01-1814, en van Anna Catharina De Bondt, geboren op 16-11-1737 in Hamme en aldaar overleden op 10-10-1791.

Georgius (Joris) Hadermann, *smids-knecht*, huwde op 13-05-1798 in Hamme met Barbara Boel. Onderstaand vindt u hun de huwelijksakte opgemaakt op 24 Florial van jaar XI van de Franse Republiek. Hierin wordt verwezen naar de geboorteplaats Overbergen, bij, in den elsas.

Huwelijksakte van Joris Haderman en Barbara Boel, Hamme, 13-5-1798.

Epiloog

André Hadermann noteerde in zijn boek ook nog de evolutie van de familie Hadermann in België vanaf 1794 tot 2000. In die periode werden 221 naamdragers Hadermann geboren en zijn er 87 overleden. Van de 134 nog in leven in het jaar 2000 zijn 64 mannen en 70 vrouwen.

Bij deze wil ik mijn bijzondere dank betuigen aan André's zoon Peter Hadermann, die mij een exemplaar heeft bezorgd van zijn vaders boek.